

ОСНОВНІ ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 339.137.2:658.0

Вискірка М.О., студент 4 курсу
Факультету менеджменту і маркетингу
ХНЕУ ім. С.Кузнеця

Перехід до інноваційного шляху розвитку як підприємства так і економіки держави в цілому повинен бути одним з основних напрямків розвитку та політики економічного зростання. Проблеми підвищення конкурентоспроможності та економічного зростання в сучасних умовах необхідно вирішувати за допомогою розробки ефективних стратегій інноваційного розвитку. Висока якість життя, національна безпека, охорона довкілля, високий науково-технічний рівень розвинених країн світу досягнуті завдяки послідовній стратегії інноваційного розвитку.

Слід зазначити, що проблемі управління стратегічним та інноваційним розвитком підприємства присвятили свої праці як іноземні науковці – П. Друкер, М. Портер, Й. Шумпетер, так і вітчизняні вчені – О. Кузьмін, Н.Краснокутська, В. Чубай.

Деякі вчені вважають, що для вдосконалення виробничих процесів та забезпечення постійного оновлення продукції необхідно періодично виявляти поточні та майбутні проблеми, що можуть бути, перш за все, пов'язані із зміною життєвого циклу продукції й технології. Для цього слід здійснювати пошукову інноваційну діяльність в різних сферах та виділяти окремі інноваційні проекти, які є пріоритетними на час їх актуалізації. Таке управління інноваційними процесами на підприємстві визначається як інноваційна політика підприємства, що формується на засадах певних принципів і обумовлює зв'язок між ступенем розвитку підприємства і напрямом його інноваційної діяльності. Первинним завданням інноваційної політики підприємства постає визначення особливостей тієї галузі, до якої воно належить та створення задач для здійснення підприємством, що відповідають таким особливостям.

Науковці, під час дослідження альтернативних шляхів інноваційної стратегії на підприємстві, виділяють її різновиди в межах двох основних груп: активна (наступальна, експансивна), пасивна (адаптивна), або наступальна і оборонна [5].

Л. Водачек і О. Водачкова визначають чотири основні типи стратегії у інноваційній діяльності: активно наступальну, помірно наступальну, залишкову та захисну [1]. Х. Фрімана виділяє шість типів інноваційної стратегії підприємства: наступальна, імітаційна, традиційна, захисна, залежна, та «за нагодою» [2]. Фішман Б. Є. класифікує наступні типи стратегії інноваційного розвитку: самостійне виробництво інновацій, «заповнення пробілів», «відставання з мінімальними витратами», «швидкий другий». Б. Санто, який класифікує інноваційні стратегії за рівнями управління в межах інституціональних інноваційних стратегій, виокремлює наступальну, пасивну та стагнаційну [4].

П'ятницька Г. Т. розрізняє такі основні групи стратегій [3, с. 23]: традиційна, наступальна, імітаційна, опортуністична, оборонна (захисна), поглинальна, авангардна, упереджуючого маневру.

Проаналізувавши розглянуті класифікації можна зробити висновок, що найчастіше відокремлені різними авторами типи інноваційних стратегій мають спільні риси, схожі назви, але досить унікальні за змістом. Наприклад, наступальна інноваційна стратегія Х. Фрімана, поєднує у собі особливості гострої та активної наступальної інноваційної стратегії, та за своїм змістом близька до стратегії «самостійного виробництва інновацій». Таку ж саму ситуацію можливо відмітити з імітаційною та розбійничою, захисною та пасивною інноваційними стратегіями, залишковою та стратегією «заповнення пробілів».

Однак в загальному випадку, наведені класифікації звертають увагу на особливості інноваційної діяльності різних підприємств з позиції активної чи пасивної інноваційної політики, радикальних впроваджень зокрема в сфері НДДКР та модифікацій, наявних ресурсів, відношення до ризиків та наявної стратегічної позиції підприємства на ринку (табл. 1).

Як було раніше зазначено розробка стратегій інноваційного розвитку підприємства потребує врахування її особливостей. Перш за все, процес

створення стратегії інноваційного розвитку є головним завданням при формуванні механізму стратегічного інноваційного розвитку, де інновації постають і як результат і як спосіб досягнення цілей підприємства.

Таблиця 1

Узагальнююча характеристика типів інноваційної стратегії [4]

Захисні інноваційні стратегії	Наступальні інноваційні стратегії
Інноваційна політика підприємства	
Пасивна, адаптаційна, інноваційна діяльність спрямована на утримання здобутих конкурентних позицій	Активна, інноваційна діяльність спрямована на досягнення технічного та ринкового лідерства
Рівень ризику	
Інноваційна діяльність підприємства в умовах низького рівня ризику	Інноваційна діяльність в умовах підвищеного рівня ризику
Вид інновацій	
Незначні модифікації в таких напрямках інноваційної діяльності, як управління та соціально-психологічна робота з персоналом	Нововведення радикальні з використанням власних наукових розробок. модернізація та реорганізація
Стратегічна позиція підприємства	
Незначна доля на ринку, невелика конкуренція	Стійка позиція на ринку, наявність монополії або олігополії

На інноваційну стратегію підприємства мають суттєвий вплив зміни у зовнішньому середовищі, тому реакція підприємства на такі зміни характеризує і сам загальний стратегічний напрям: підприємство може самостійно створювати зміни активним впливом (наступальні інноваційні стратегії), або зміни відбуватимуться у формі реакції (захисні/оборонні інноваційні стратегії). Мета інноваційної стратегії впливає із мети загальної стратегії підприємства і, перш за все, впливає на її зміст і сприяє її досягненню, а тому її можна виразити в наступних положеннях: ефективно освоєння нових товарів, послуг, забезпечення високих темпів економічного розвитку, передбачення глобальних змін в економічній ситуації і пошук таких рішень, які будуть спрямовані на зміцнення існуючих ринкових позицій і стабільний розвиток організації, підвищення

конкурентоспроможності. Завдання стратегії розвитку підприємства – формування основи, на якій вже може будуватися інноваційна стратегія, визначення її сутності та напрямів діяльності.

Отже, сутність стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства є для кожного унікальним та характеризується своєю специфічною формою, яку визначають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. Тому не можна говорити про визначення чіткої стандартної інноваційної стратегії, яка була б універсальна та мала властивість бути впровадженою на будь-якім підприємстві. У даному напрямку можна виділити лише теоретичну конструкцію – модель стратегічного інноваційного розвитку та методи її формування, які можуть враховувати специфіку функціонування підприємств та відобразити його внутрішній потенціал.

Література

1. Водачек Л. Стратегия управления инновациями на предприятии : [сокращ. пер. со словац.] / Л. Водачек, О. Водачкова. – М. : Экономика, 1989. – 166 с.
2. Інноваційний розвиток промисловості України / О. І. Волков, М. П. Денисенко, А. П. Герчан та ін. ; під ред. О. І. Волкова, М. П. Денисенко. – К.: КНТ, 2006. – 648 с.
3. П'ятницька Г. І. Інноваційні стратегії в сучасних умовах господарювання: суть та наукові підходи до формування вибору / Г.І. П'ятницька // Проблеми науки. – 2011. – № 11. – С. 21–29.
4. Санто Б. Инновация как средство экономического развития [пер. с венг.] / Б. Санто. – М.: Прогресс, 1991. – 320 с.
5. Ткаченко В.А. Основы конкурентных преимуществ и инновационного развития. Монография. / Под общ.и науч. ред. проф. Ткаченко В.А. – Д.: ДУЭП, Монолит, 2008. – 476 с.

Автор статті
студентка 4 курсу,
групи 6.03.38.13.02

Вискірка М.О.

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Бутенко Д.С.

Завідувач
кафедри підприємницької
діяльності, д.е.н., проф.

Гонтарева І.В.

Опубліковано в авторській редакції